

වර්ෂා විශේෂය පිළිබඳ බෞද්ධ විග්‍රහය

ආචාර්ය දිල්ශාන් මනෝජ් රාජපක්ෂ ජ්‍යෙෂ්ඨ කලීකාවාර්ය, පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශය, රුහුණ විශ්ව-විද්‍යාලය

21 දෙසැම්බර්, 2019

පුද්ගල වර්ෂාවක යහපත් (ධනාත්මක) අයහපත් (සෘණාත්මක) නැඹුරු ව සඳහා බලපාන මූලික කරුණ නම් මනෝවිද්‍යාත්මක පසුබිමයි. සෑම පුද්ගල ක්‍රියාවකටම පාහේ මුල්වන්නේ මනසයි. (මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා) කායික අංශයට පමණක් නොව පුද්ගලයා වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු අංශයක් වන මානසික අංශය කෙළෙස්වලින් පවිත්‍රව, පිරිසිදුව තබාගත යුතු බවත් නිර්වාණගාමී මහෙහිලා අතිශය වැදගත් බවත් බෞද්ධ අවධාරණයයි. එසේ නොමැති වුවහොත් එය අයහපත් හෙවත් දුස්සමාහිත වර්ෂා සඳහා හේතුවේ. පුද්ගල මනස ක්‍රියාත්මක කරවන ප්‍රධාන බලවේග දෙක කුසල මූල (අලෝභ, අදෝස හා අමෝහ) හා අකුසල මූල (ලෝභ, දෝස හා මෝහ) යනුවෙන් දැක්විය හැකි අතර කුසල මූල සුසමාහිත වර්ෂා සඳහාත් අකුසල මූල දුස්සමාහිත වර්ෂා සඳහාත් බලපායි.

පුද්ගල මනස තුළ බහුල වශයෙන් කිසියම් අකුසල සිතිවිල්ලක් ක්‍රියාත්මක වේ නම් නිතර නිතර එම සිතිවිල්ලෙන් සිටිනම් කටයුතු කරයි නම් ඔහුගේ සිත එම සිතිවිල්ල සඳහාම නැමේ. ඒ අනුව කායිකව වාචසිකව හා මානසිකව එම අකුසල සිතිවිල්ලට අනුව කියයුතු කාම විතර්කයම බහුල කොට නැවත නැවත විතර්කණය කෙරේ නම් නැවත නැවත හසුරුවයි නම් නෛෂ්ක්‍රමය දුරු කරයි. කාම විතර්කය බහුල කෙරේ. ඔහුගේ එම සිත කාම විතර්කවලට නැමේ. එම අකුසල සිතිවිලිම අකුසල මූල නිසා ඒ සමඟ භට්ඨන්තා අකුසල ළාමක සිතිවිලි සුසමාහිතතා පුද්ගලයාගෙන් ඉවත් වීමට හේතු වන අතර එමඟින් ඇතිවන්නා වූ ප්‍රතිඵල ලෙස අධම්මචාරී, විෂමචාරී, පාපකාරී, අසත්, අනරිය, බාල, දුම්මේධ, මෝස, දුස්සීල, අසාධු අසාමාන්‍ය වර්ෂා කායිකව ද වාචසිකව ද මානසිකව ද විදහාපාන ආකරය මනා ව වේරංජා සූත්‍රයේ සඳහන් කොට ඇත.

බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාත්මක පැතිකඩ

ඒ අනුව කායික ව සිදුකෙරෙන්නා වූ දුස්සමාහිතතා අතර ප්‍රාණසාත කිරීම, දරුණු වීම, ලේ තැවරුණු දැන් ඇති වීම, අනුන් කෙටවීම, හිංසා පීඩා කිරීම, ප්‍රාණින් කෙරේ කරුණාව, දයාව නො දැක්වීම, සොරකම් කිරීම, අනුන්ට අයත් දේ සොර සිතීන් ගැනීම, ගමේ, නගරයේ වනයේ හෝ තිබු දෙය පැහැර ගැනීම, කාම මිච්ඡාචාරී වීම, මව විසින් හෝ පියා විසින් හෝ සහෝදරයා විසින් හෝ ධර්මය විසින් හෝ සැමියෙකු ඇති හෝ නැති හෝ අවම තරමින් මල් දමින් හෝ පිරිකෙව් කරන ලද්දියක් (මල් මාලාවක් පළඳවන ලද) යන මෙකී නොකී කවර හෝ මාගමුන් කෙරෙහි මිථ්‍යාචාරී වීම ආදිය දැක්විය හැකි ය.

බොරු කීම, බොරු සාක්ෂි දීම, දුටු දේ හා ඇසූ දේ නො දුටු නො ඇසූ බව කීම, තමා සඳහා හෝ අනුන් සඳහා හෝ දැන දැන ම බොරු කීම, කේළාම් කීම, සමඟි පිරිස් අසමඟි කරවීම, අසමඟි වූවන් තව තවත් විරසක කරවීම, පරුෂ වචන කීම, දරුණු වදන් කීම, ගරහීම, අනුනට අවමන් කිරීම, රළු ගොරෝසු වදන් කීම, අනුන්ගේ සිත් දුෂ්‍ය කෙරෙන වදන් කීම, අන්‍ය සිත්හි කෝපය ඇති කරන වදන් කීම, සිතේ සමාධිය නැති කරවන වදන් කීම, සම්ප්‍රලාප කීම, සුදුසු කාලය හැර නුසුදුසු කාලයෙහි කීම, නොසිදු වූ දෙය කීම, අර්ථ රහිත දේ කීම, අසංවරය පිණිස හේතු වන දෑ කීම, සිතේ තබාගැනීමට නුසුදුසු දෑ කීම ආදිය වාචසිකව සිදුකෙරෙන්නා වූ දුස්සමාහිතතා ලෙස දැක්විය හැකිය. අභිධ්‍යාව හෙවත් විෂම ලෝභය, අනුන් සතු සැප

සම්පත් තමාට වේවායි පැතීම, ව්‍යාපෘති සිත් ඉපදවීම, ද්වේශ වූ ද දුෂ්ට වූ ද සංකල්ප ඇති වීම, මොවුන් ඝාතනය වේවා යැයි ද වධ බන්ධනයට පත් වේවා යැයි ද පැතීම, මිථ්‍යා දෘෂ්ටි තිබීම, දුන් දෙයෙහි විපාක නැත යැයි සිතීම, පුද පූජාවන්හි විපාක නැත යැයි සිතීම, හොඳ නරක යනුවෙන් දෙයක් නොමැත යැයි සිතීම, දානාදි පිනක් නොමැත යැයි සිතීම, මවක් නැත පියෙක් නැත මවට පියාට කළ උවැටුණෙහි ආනිසංස නැත යැයි සිතීම, පුනර්භවයක් නැත යැයි සිතීම, මෙලොව පරලොව විශිෂ්ට ඥානයෙන් අවබෝධ කරගෙන දේශනා කරන රහතුන් නැතයැයි සිතීම ආදිය මනසින් සිදුකෙරෙන්නා වූ දුස්සමාහිතතා ලෙස දැක්විය හැකි ය.

දුස්සමාහිත මෙම ක්‍රියා අකුසල කර්ම, සාවජ්ජ කර්ම, අසූචි කර්ම හා කණ්ඞ කම්ම යනාදි පර්යායවලින් ද හඳුන්වන අතර එබඳු දුස්සමාහිත වර්ග පිළිබඳ පවත්නා මනෝභාවවලට නිරන්තරයෙන් වී පවත්නේ ද ගොදුරු වන්නේ ද පාඨග්ජන (පුහුදුන්) පුද්ගලයා ය. හෙතෙම දහම නොඇසූ පුද්ගලයෙකි. ආර්යයන් නොදුටුවෙකි. ආර්ය ධර්මය නොදුටුවෙකි. ආර්ය ධර්මයේ නියෙලුනෙක් නොවේ. සත්පුරුෂයන් නොදුටුවෙකි. සත්පුරුෂ ධර්මය නොදන්නෙකි. සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි හික්මුණු අයෙක් නොවේ.

එහෙත් පාඨග්ජන ස්වභාවයෙන් මිදුණු සුසමාහිතතා දරන ආර්ය ශ්‍රාවකයා උක්ත කී දුස්සමහිතතා බැහැරකර ඇති අතර ආර්යයන් දහම ඇසූ, දහම දන්නා, එහි සංවර වූ සත්පුරුෂයන් දකින, සත්පුරුෂ දහම දන්නා එහි සංවර වූ තැනැත්තෙකි. හෙතෙම ආර්ය ජාතියේ උපන් දින පටන් කුඩා වූ ද, ප්‍රාණයකට හානියක් නොකරයි.

**සංඝ සමාජයෙහි බුදුන්වහන්සේ විනය දේශනා කරන්නේ
පධම් සම්බෝධියෙන් අනතුරුව වන අතර එතෙක් පැවති
සීල සංකල්පයෙහි ඇති මූලික පදනම හික්කු සමාජය
මූලික හික්කාව කරා ගෙනයෑමට සමත් වූ නමුදු ක්‍රමානුකූලව
දුස්සමාහිත වර්ග පැනහැරෙන්නේ විනය ශික්ෂා දේශනා කළ බවය.
ඒ අනුව බුදුසමයෙහි අවධාරණය වන
සීල, ශික්ෂා, ශික්ෂා පද ඇතුළත්
සියලු විවරණ දුස්සමාහිතතා දුරලීම පිණිසය.**

පාඨග්ජන මානසික ස්වභාවය වනුයේ ලොව මමත්වයෙන් ග්‍රහණය කර ගැනීම යි. හෙතෙම ලාභ, අලාභ, යස, අයස, නින්දා, ප්‍රසංසා, සුඛ, දුක්ඛ යන අටලෝ දහම හමුවේ කම්පා වන්නේ දුස්සමහිතතා ප්‍රකට කරමිනි. එසේම, පංච පුරිස ඉට්ඨ ධම්ම සූත්‍රයට අනුව ආයුෂ, වර්ණය, සැප, යසස හා ස්වර්ගය ආදිය උදෙසා යාඥාවේ ද ප්‍රාර්ථනාවේ ද නිරත වේ. යම් හෙයකින් පාඨග්ජන පුද්ගලයාට ශාරීරික වේදනාවක් ඇති වුවහොත් ඒ පිළිබඳ සිතමින් මානසික වේදනාවක් ද ඇතිකර ගනිමින් ස්වකීය වේදනාව දෙගුණ කර ගනී. කායිකව නිරෝගී වීමේ හැකියාව පුද්ගලයෙකු සතුවම පවතින බව අංගුත්තරනිකායේ රෝග සූත්‍රයේදී පෙන්වා දී ඇති අතර සෑම පාඨග්ජනයෙකුම මොහොතක් පාසා රෝගී වෙතැයි අවධාරණය කොට තිබෙන්නේ එබැවිණි.

ආර්ය දර්ශනය හෙවත් ආර්ය න්‍යාය (අරියෝ ඤායෝ) හෙවත් ධර්මතාව පිළිබඳ හරිහැටි අවධානය යොමු නොවීම නිසා ලෝක යථාර්ථය කෙරේ අනවබෝධයෙන් ඊට ප්‍රතිපක්ෂව ක්‍රියා කරයි. ලෝකය තතු පරිදි සංජානනය නොකිරීම හේතු කොට ගෙන අයෝනිසෝ මනිසිකාරය පෙරදැරිකොට ගෙන ක්‍රියාත්මක වන පුද්ගලයා විවිධ වූ අසාමාන්‍ය වර්ගවලට හා මනෝ විකෘතිතාවලට ලක් වෙයි.

මේ සඳහා පුද්ගල ප්‍රජානන ක්ෂේත්‍රය හා පුද්ගල වර්ග සංවර්ධනය කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වන අතර පුද්ගල ප්‍රජානන ක්ෂේත්‍රය දියුණු කිරීමේදී මමත්වයෙන් මිදුණු සම්මුතිමය හා පරමාර්ථමය සත්‍ය පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් ඇති ව ලෝකය පිළිබඳ නිවැරදි සංජානනයක් ලබාදීමයි.

බෞද්ධ ආචාර විද්‍යාත්මක පැතිකඩ

පුද්ගලාභ්‍යන්තරයෙන් හටගෙන ඒවායේ ප්‍රතික්‍රියා පිළිබිඹු වන අංශය හා ඒවා නිරීක්ෂණය කළ හැකි වැදගත්ම අංශයවන්නේ පුද්ගල වර්ගවයි. එසේ ම අයහපත් හෙවත් දුස්සමහිත වර්ග සඳහා පාදක වන්නා වූ පාරිසරික සාධක අතර කායික හා මානසික අවශ්‍යතා ඉටු නොවීම, සමාජ සංස්කෘතික බලපෑම, ගැටුම්, අපදා, විපත්, මනෝ සමාජයීය පීඩා ආදිය ආචාර විද්‍යාත්මක පදනමින් සලකා බැලේ. පුද්ගලයාගේ මානසික ස්වභාවය කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරන බුදු දහම එනිසාම කායික සංවර්ධනය ද ප්‍රබල ලෙස අවධාරණය කරයි.

මනෝ මූලිකව කායිකව හා වාචසිකව සිදුවන මුළු මහත් මානව වර්ග රටාවම සැලකිල්ලට ගෙන බෞද්ධ ආචාර ධර්ම සකස් වී ඇති අතර ආචාර ධර්මවලට බුදුදහමෙහි භාවිත වන පොදු නාමය සීලය ලෙස දෙක්විය හැකි ය. සීලය ප්‍රධාන වශයෙන් පුද්ගලයාගේ කායික හා වාචසික ක්‍රියාකාරිත්ව සංවර්භාවය හෙවත් සමතුලිත බවට පත්කරවනු ලැබේ. මෙම කායික හා වාචසික සංවරය බෞද්ධ අචාර මාර්ගයේ දෙ වැනි පියවර වන සමාධියට ද එය එමඟින් අත්වන්නා වූ නිවැරදි අවබෝධයට හෙවත් ප්‍රඥාවට ද මඟ සලසයි.

පුද්ගලයෙකුගේ කිසියම් දුස්සමාහිත වර්ගාවකට උපස්ථම්භනය සලසන ප්‍රතිවිපාක කවරේදැයි හඳුනාගත හැකි නම් උපස්ථම්භනය සලසන එම ප්‍රතිවිපාක ඉවත් කිරීමෙන් දුස්සමහිත වර්ග වළක්වා ගත හැකි අතර එය ‘ආපතිකතා කළමනාකරණය’ ලෙස හඳුන්වයි. පුද්ගලයා දුස්සමාහිත හෝ සුසමාහිත හෝ වර්ග ප්‍රතික්‍රියා ලෙස විදහා පාන්නේ බාහිර සමාජ පරිසරය සමඟ ප්‍රතිබද්ධවය.

යහපත් පරිසරයක් ලද විට ඒ අනුව හුරුපුරුදුවන සුසමාහිතතා ද අයහපත් පරිසරයක් ලද විට ඒ අනුව හැඩගැසෙන දුස්සමාහිතතා ද ස්වකීයය වර්ග පද්ධති ඇසුරෙන් නෛසර්ගිකව මතු කෙරෙන අයුරු ද ඒ අනුව යහපත් පරිසරයක වාසය කිරීම වඩත් යෝග්‍ය වන ආකාරය (පතිරූප දේස වාසෝ ව) බුදුසමය අවධාරණය කර ඇත.

ඕනෑම වර්ග සංස්කරණ ක්‍රමයක් මූලික වශයෙන් පාදක කර ගන්නා කල්පිත පහත පරිදිය.

- 1. ප්‍රකට හෝ අප්‍රකට සුසමාහිත හෝ දුස්සමාහිත ඕනෑම වර්ගාවක් ඉගෙන ගනු ලැබූ වර්ගාවකි.**
- 2. ප්‍රකට හෝ අප්‍රකට සුසමාහිත හෝ දුස්සමාහිත වර්ගා නැවත නැවත සිදුකරනු ලබන්නේ උපස්ථම්භනය සපයන ප්‍රතිවිපාක හේතුවෙනි.**
- 3. උපස්ථම්භනය සපයන ප්‍රතිවිපාක ඉවත් කළ හැකි හෝ වෙනස් කළහැකි වේ නම් එවිට වර්ගාව සංස්කරණය කළ හැකිය.**
- 4. වර්ගා ගැටලුවලට ප්‍රතිකර්ම යෙදීමේ දී එකම හෝ එම ගැටලුවටම ගැලපෙන හෝ විශේෂ ක්‍රමයක් නොමැත. ගැටලුවේ ස්වභාවයේ තීව්‍ර බව ද පුද්ගල පසුබිම් ආදිය අනුව චිකිත්සක හෝ උපදේශක විසින් ක්‍රියාමාර්ග යොදා ගනු ඇත.**

බෞද්ධ සමාජය සමඟ මෙම කරුණ සසඳන කළ පැනෙන ප්‍රධාන කරුණක් වන්නේ සංස සමාජයෙහි බුදුන්වහන්සේ විනය දේශනා කරන්නේ පඨම සම්බෝධියෙන් අනතුරුව වන අතර එතෙක් පැවති සීල සංකල්පයෙහි ඇති මූලික පදනම හික්ෂු සමාජය මූලික නිෂ්ඨාව කරා ගෙනයෑමට සමත් වූ නමුදු ක්‍රමානුකූලව දුස්සමාහිත වර්ගා පැනනැගෙත්ම විනය ශික්ෂා දේශනා කළ බවය.

ඒ අනුව බුදුසමයෙහි අවධාරණය වන සීල, ශික්ෂා, ශික්ෂා පද ඇතුළත් සියලු විවරණ දුස්සමාහිතතා දුරලීම පිණිසය. වර්යා කළමනාකරණයහි ලා ඇතැම් දුස්සමහිතතාවල ආදීනව ප්‍රකට කරමින් ඒවා ගර්භාවට ලක් කරමින් සුසුමාහිත වර්යාවල ආනිසංස අවධාරණය කිරීම බුදු දහමෙහි දක්නට ලැබේ.

දුස්සමාහිත වර්යා කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් දුස්සමහිතතාව, ඊට හේතු, දුස්සමහිතතාවයෙන් මිදීම, ඉන් මිදීමේ මහ, නිර්වාණ කේන්ද්‍රීය අභිප්‍රේරණ ඇසුරෙන් අවධාරණය කිරීමත් වර්යා විනිශ්චයෙහිලා ස්වීයත්වය, වගකීම, නිදහස හා අයිතිය මතුකරමින් වර්යා අභිසංස්කරණය කරමින් ස්වාධීන සංවර්ධනය සැලසුම් කුසලතා අත්පත් කරගැනීම පිළිබඳ ගැඹුරින් බුදුසමයෙහි ඉදිරිපත් කෙරේ.

බෞද්ධ වර්ත විභාගයේ ප්‍රායෝගික පදනම

සුත්‍ර පිටකයේ විවිධ ස්ථානවල සඳහන් වන්නා වූ පුද්ගල වර්ගීකරණ අභිධර්ම පිටකයේ පුග්ගල ප්‍රඥප්ති ප්‍රකරණයෙහි කිසියම් වූ අංකගත ප්‍රවේශයකින් සංග්‍රහකොට තිබෙනු දැකිය හැකිය.

මෙම වර්ගීකරණයෙහි දුස්සමාහිත හා සුසමාහිත පුද්ගලයන් පිළිබඳ වූ තොරතුරු විවිධ වූ සන්දර්භ යටතේ සංග්‍රහ කෙරේ. කුසල හා අකුසල මූල පදනම් කරගෙන පුද්ගලයා සම්බන්ධව ඉදිරිපත් වී තිබෙන වර්ගීකරණ ගැඹුරු මනෝවිද්‍යාත්මක පදනමකින් යුක්තවන අතර මජ්ඣිමනිකායට අයත් සල්ලේඛ සුත්‍රයේ දී මනෝ විකෘතිතා හතළිස් හතරක් පමණ (44) ද වත්පුපම සුත්‍රයේ දී එබඳු දුස්සමාහිතතා දහසයක් පමණ ද දැක්වේ. වර්ත පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක යෙදෙන විශුද්ධි මාර්ගයේ දී එක් එක් වර්ත ස්වාභාව ගොඩනැගීමට බලපෑ විවිධ වූ සාධක මනෝවිද්‍යාත්මක ව හා කායික විද්‍යාත්මකව පදනමකින් විවරණය කොට ඇත්තේ සවුදුරුම පරිදි ය. ඊට පදනම් කොට ගෙන ඇති නිර්ණායක වන්නේ ඉරියව්, කෘත්‍ය, වැළඳීම්, දර්ශනාදිය හා ධර්ම ප්‍රවෘත්ති ආදිය යි. එම වර්ත නම්,

- 1. රාග වර්ත
- 2. ද්වේශ වර්ත
- 3. මෝහ වර්ත
- 4. ශ්‍රද්ධ වර්ත
- 5. බුද්ධි වර්ත
- 6. චිත්ත වර්ත යනාදිය යි.

මෙම වර්ත වර්ගීකරණය ඇසුරෙන් දුස්සමාහිතතා හා ඒවායේ මානසික තත්ත්ව අධ්‍යයනය කිරීම බෞද්ධ සාහිත්‍යාගත නිදසුන් ඇසුරෙන් ද කළ හැකි බව පෙනේ. අන්‍යයන්ට හිංසා කිරීම, සත්ත්ව ඝාතනය, තමාට ද අනුන්ට ද දෙපිරිසට ම ද දුක් පිණිස කටයුතු කළ අංභුලිමාල ද්වේෂය හා මෝහය පෙරදැරි ව මනුෂ්‍ය ඝාතනය, ඇහිලි මාලයක් සකසා පැළඳීම ආදී දුස්සමාහිතතා පිළිඹිබු කළේ ය.

රාග වර්යා ලක්ෂණ පිළිඹිබු කළ උදායි හික්ෂුව අසාමාන්‍ය ලිංගික ක්‍රියාවල යෙදීණ. දර්ශන කාමය පදනම් කරගත් වක්කලී හිමි රාග වර්යා ලක්ෂණ දරමින් බදු සිරුර දෙස නිතර බලා හිදීම ද තමා කෙරේ ම දුක් පිණිස කටයුතු කළ ලෝසක තෙරුණ් ද්වේශය පදනම්කරගෙන සිය දිවි හානි කර ගැනීමට තැත් දැරීම ආදිය ද මෙහි දී දැක්විය හැකි ය. එසේ ම විංචිමානවිකාව, මාගන්ධියා, කුණ්ඩලකේශි පරිබ්‍රාජිකාව, බේමා, කිසාගෝතමිය, දේවදත්ත හික්ෂුව, මච්ඡරිය කෝසිය සිටුවරයා, ලාලුදායි හික්ෂුව, ඡබ්බග්ගිය හික්ෂු හික්ෂුණින්, ඡන්ත හිමි, අක්ඛෝස පරිබ්‍රාජක, සච්චක ආදීන්ගේ වර්ත පමණක් නොව ජාතක කථා ඇසුරෙන් ද මෙහි ලා උකහා ගත හැකි නිදසුන් අතිවිශාල ප්‍රමාණයකි.

සමාලෝචනය

බුදුදහම වනාහි දුස්සමාහිතතා දුරලා සුසමාහිතතා අවධාරණය කරන දහමකි. ඒ මූලික වශයෙන් දුස්සමාහිතතා පිළිඹිබු කරන පුද්ගලයාට ලෞකික හා අධ්‍යාත්මික වශයෙන් ද සමාජ, සංස්කෘතික වශයෙන් ද දැඩි අහිතකර බලපෑමක් කරන නිසා ය.

එය අභ්‍යන්තරික වශයෙන් ද බාහිර වශයෙන් ද පුද්ගලයා අවුලෙන් අවුලට පත්වන්නට ද හේතු වේ. මෙම ගැටලුවට පිළියම් සෙවීමේ දී ප්‍රඥාව, කෙලෙස් තවන වීර්යය, පාරිභාරිය නුවණ, සසර බිය දක්නා සුළු මිනිසාට ශීලයෙහි පිහිටා සමාධිය හා ප්‍රඥාව වඩා සියලු ගැටලු නිරාකරණයට හැකි බව දැක් වේ. බුදුරදුන් පුද්ගලයාගේ දුස්සමාහිතතා සහමුලින් දුරුකොට විත්ත පාරිශුද්ධිය සඳහා අනුගමනය කළ ප්‍රතිකාර ක්‍රම දෙකක් වන අතර එනම්,

1. ආර්ය වමනය

2. ආර්ය විරේචනය ආදිය යි.

වෙදෙක් වා. පිත්, සෙම් ආදියෙන් හටගත් රෝග සමනය කිරීමට වමනය ද විරේචන භාවිත කරන්නේ යම් සේ ද තමන් වහන්සේ ද ජරා, මරණ, ශෝක, පරිදේව, දුක්, දොම්නස්, උපායාස ස්වභාව කොට ඇති සත්ත්වයා මුදවා ගැනීම සඳහා ආර්ය වමනය හා ආර්ය විරේචන ලබා දෙන බව අංගුත්තරනිකායේ සඳහන් වේ.

මිථ්‍යා දෘෂ්ටි, මිථ්‍යා සංකල්ප ආදිය විරේචනය කොට සියලු කෙලෙස් වමනය කරවීම සඳහා බුදුරදුන් සොයා ගන්නා ලද පිළියම් රැසක් මේ සඳහා ඇති සමස්ත සූත්‍රදේශනාවල හරය මිලින්ද ප්‍රශ්නයේ දී සඳහන් වේ.

එම පිළියම් නම් සතර සතිපට්ඨානය, සතර සමාසක්ඛ්‍යා, සතර සාද්ධිපාද, පංච ඉන්ද්‍රිය, පංච බල, සජ්ත බොජ්ඣංග, හා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය යන සත්තිස් බෝධි පාක්ෂික ධර්මයි. දුස්සමාහිතතා දුරලීම පිණිස ද විත්ත පාරිශුද්ධිය ජනිත කර ගැනීම සඳහා අනුගමනය කළ යුතු අධිශීල, අධිවිත්ත, අධිපඤ්ඤා සංඛ්‍යාත අනුපූර්ව ශික්ෂා අර්ථ ක්‍රියාකාරිත්වය තුළින් අනුපදා පරිනිබ්බානය පෙන්නවන සජ්ත විශුද්ධියක් මජ්ඣිමනිකායේ රථ විනීත සූත්‍රයේ පෙන්වා දෙයි. එනම්,

1. ශීල විශුද්ධිය

2. විත්ත විශුද්ධිය

3. දෘෂ්ටි විශුද්ධිය

4. කංඛාවිතරණ විශුද්ධිය

5. මග්ගාමග්ග ඤාණ දස්සන විශුද්ධිය

6. පටිපදා ඤාණ දස්සන විශුද්ධිය

7. ඤාණ දස්සන විශුද්ධිය ආදිය යි.

දුස්සමාහිතතා සහමුලින් ම දුරලීම පිණිස අවධාරණය වන බෞද්ධ පිළිවෙත කායික, වාචසික පරිශුද්ධියෙන් ඇරඹී අධ්‍යාත්මික විමුක්තිය යටතේ ගැනෙන සෝවාන්, සකාදාගාමී, අනාගාමී, අරහත් යනාදී මාර්ගඵලවලින් අවසන් වන්නේ මානසික පවිත්‍රතාවය දක්වා අනුගමනය කළ යුතු අනුක්‍රමික ක්‍රියා සන්තතියක් උපයෝගී කර ගැනීමෙන් බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. පුද්ගල මනස අපවිත්‍ර කරන විසාත පරිලාභයක් හෙවත් විනාශක පරිදහනයක් ලෙස හැඳින්වෙන ආසුව දුරු කළ හැකි ක්‍රම හතක් සබ්බාසව සූත්‍රයේදී පෙන්වා දී තිබෙන අතර තමන් විසින් තමන් තුළ ම සුසමාහිතතා සංවර්ධනය කිරීමේ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාදාමයක් එමගින් විස්තර වේ. එනම්,

1. දර්ශනයෙන් (දස්සනා)

2. සංවරයෙන් (සංවරා)
3. ප්‍රතිසේවනයෙන් (පටිසේවනා)
4. ඉවසීමෙන් (අධිවාසනා)
5. පරිවර්ජනයෙන් (පරිවජ්ජනා)
6. මුදාහැරීමෙන් (විනෝදනා)
7. භාවනාවෙන් (භාවනා)ආදිය යි.

සත්ගුණ දම්වලින් හෙබි පුද්ගලයා සුසමානිතතා වඩා මෙලොව, පරලොව දිනන අතර එහි මූලික පරමාදර්ශය පැනෙන්නේ බුද්ධ චරිතයෙනි. එම අදහස තවත් ආකාරයකින් දක්වන්නේ නම්, වර්යා අභිසංස්කරණ පිළිබඳ බෞද්ධ විචරණය සියුම් ව අධ්‍යයනය කර බැලූ විට පෙනී යන ප්‍රධාන කරුණ වන්නේ සුසමානිත වර්යාවන්ගේ ප්‍රතිමූර්තිය බුදුරජුන් වන බව යි.

එමෙන් ම සුසමානිත වර්යාවන්හි කුටප්‍රාප්තිය වනාහි සම්මා සම්බුද්ධත්වය යි. ඒ අනුව සියලු කෙලෙස් නසා අවබෝධ කරගන්නා වූ නිවන වනාහි අවසානික වශයෙන් සුසමානිතතාවනහි උපරිම අවස්ථාව යි.